

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Гомада Валентин Андрійович - кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права

УДК: 342.95 (477)

У статті розглянуті питання, які стосуються адміністративно-правових засад кадрового забезпечення Національної поліції України, а також їх основні особливості. Сформовано авторське визначення понять «адміністративно-правові засади» та «кадрове забезпечення» (у контексті діяльності Національної поліції). Встановлено, що, враховуючи специфічний статус підрозділів Національної поліції України, здійснення щодо їх співробітників кадрового забезпечення має свої характерні особливості. Надано конкретні пропозиції стосовно вдосконалення деяких процедур запровадження та реалізації своєчасних кадрових змін. Особливо наголошено на важливості сучасного адміністративно-правового забезпечення професійної діяльності співробітників поліції. Також було запропоновано внесення змін до профільного законодавства з метою підвищення якісного рівня ефективної діяльності внутрішньо-системних підрозділів, що входять до складу Національної поліції України.

Ключові слова: Національна поліція, кадрове забезпечення, адміністративно-правові засади, правове регулювання, структурні підрозділи, адміністративне право, адміністративний процес.

Acest articol abordează problemele legate de cadrul administrativ și legal al personalului Poliției Naționale din Ucraina, precum și principalele caracteristici ale acestora. Prin analiza punctelor de vedere științifice, autorul definește termenii „bază administrativă și legală” și „sprijin personal” (în contextul activităților Poliției Naționale). Se stabilește că, având în vedere statutul specific al unităților Poliției Naționale din Ucraina, implementarea anumitor activități în domeniul resurselor umane pentru personalul lor are propriile caracteristici. S-au făcut sugestii specifice privind îmbunătățirea anumitor proceduri pentru introducerea și implementarea transferurilor de personal în timp util și s-a pus accentul în special pe sprijinul administrativ și juridic modern al activității profesionale a polițiștilor. De asemenea, a fost propusă modificarea legislației de profil pentru a îmbunătăți nivelul calității activității efective a unităților sistemului intern care fac parte din Poliția Națională a Ucrainei.

Cuvinte cheie: poliție națională, resurse umane, cadru administrativ și legal, reglementare legală, unități structurale, drept administrativ, proces administrativ.

This article addresses the issues related to the administrative and legal framework of the National Police personnel of Ukraine, as well as their main features. Through the analysis of scientific views, the author defines the terms “administrative and legal basis” and “personnel support” (in the context of the activities of the National Police). It is established that, given the specific status of the units of the National Police of Ukraine, the implementation of certain activities in the field of human resources for their staff have their own peculiar features. Specific suggestions were made regarding the improvement of certain procedures for introducing and implementing timely staff transfers, and particular emphasis was placed on the modern administrative and legal support of the professional activity of police officers. It was also proposed to amend the profile legislation in order to improve the quality level of effective activity of the internal system units that are part of the National Police of Ukraine.

Keywords: National police, human resources, administrative and legal framework, legal regulation, structural units, administrative law, administrative process.

Постановка проблеми. Ефективна діяльність будь-якого практичного підрозділу вважається неможливою без якісної та професійної роботи відділів забезпечення. Підрозділи забезпечення є саме тим надійним прикриттям та підкріпленням для дієвої та повноцінної праці працівників, які виконують основні завдання та функції. З огляду на те, яким зверхнім до цього часу було ставлення до співробітників тилових структур, зокрема, і відділів кадрового забезпечення, коли лише робота «на вістрі» вважалася поважною та відповідальною, на відміну від «сірої» повсякденної праці у відділах забезпечення, одним із найважливіших завдань вищого державного керівництва країни повинно стати принципове покращення функціонування підрозділів забезпечення. Окремо слід наголосити на потребі впровадження західноєвропейських та північноамериканських принципів і стандартів здійснення кадрової діяльності, а також способів і методів управління такою діяльністю.

При розгляді проблематики удосконалення діяльності кадрових підрозділів Національної поліції України варто підкреслити, що проведення кадрових процедур повинно бути якісним і своєчасним. Серед найбільш важливих у цій сфері кадрових процедур можна назвати просування по службі талановитих фахівців, а також своєчасне вивільнення працівників із незадовільними показниками діяльності. Суттєву увагу потрібно приділити і покращенню законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні питання, що стосуються адміністративно-правових засад кадрового забезпечення Національної поліції України та їх специфічних рис, були предметом дослідження багатьох науковців. Безпосередньо питання діяльності кадрових підрозділів Національної поліції щодо здійснення ними своїх фахових функцій, відповідність цієї діяльності вітчизняним адміністративно-правовим нормам, а також сучасна проблематика їх характерних особливостей досліджувались у наукових працях: М. І. Ануфрієва, О. М. Бандурки, В. М. Бесчастного, В. С. Венедиктова, М. М. Дивака, А. М. Клочка, В. В. Конопльова,

Н. П. Матюхіної, О. М. Музичука, С. В. Петкова та інших.

Метою даної статті є вивчення специфіки та характерних особливостей адміністративно-правових засад діяльності певних відділів Національної поліції щодо здійснення ними операцій з кадрового забезпечення. Також до мети написання статті входить доведення, шляхом наукового опрацювання вагомому впливу якісного кадрового забезпечення підрозділів Національної поліції на формування ефективної вітчизняної правоохоронної системи держави.

Виклад основного матеріалу. Під час періоду активного реформування внутрішньо-системних підрозділів, що перебувають у складі Національної поліції України, поступово підводячи рівень їх дієвості та ефективності до високих загальноприйнятих стандартів Західноєвропейських держав, не оминається увагою і система кадрового забезпечення. В контексті цього питання першочерговою видається можливість чіткого та якісного здійснення фахових, повсякденних функцій співробітниками кадрових апаратів. Адже від наведеного фактору прямо залежить рівень ефективності та результативності повсякденної діяльності усієї правоохоронної системи країни, а також здатності цієї системи вчасно та раціонально реагувати на усі сучасні зовнішні та внутрішні виклики і загрози, що постають наразі перед суспільством.

З-поміж найголовніших речей, які повинні бути належним чином виконані задля впровадження апробованих стандартів діяльності кадрових підрозділів, слід особливо виокремити проблематику адміністративно-правового регулювання діяльності структурних одиниць кадрового забезпечення. Вченими-правознавцями було доведено, що здійснення професійного та динамічного правового регулювання потребує постійного моніторингу та вивчення загальносвітових суспільних тенденцій, а також волевиявлення власних громадян. Безумовно, цей висновок науковців з легкістю може бути впроваджений і у сфері кадрового забезпечення.

В результаті ретельного дослідження змісту та сутності правового регулювання діяль-

ності відділів кадрового забезпечення фахівці наголошують на тому, що головним підґрунтям успішного розвитку, а також ефективного функціонування усієї системи Національної поліції України повинні бути принципово нова переатестація усього складу співробітників кадрових відділів, вивільнення некомпетентних та скомпрометованих співробітників з їх робочих місць і, разом із цим, робота над залученням молодих і освічених спеціалістів, бажано із сучасним, західним світоглядом, до праці структурах кадрового забезпечення.

Не менш важливою справою, ніж оновлення кадрового потенціалу внутрішньо-системних підрозділів Національної поліції, є прагнення до гармонійного поєднання у вітчизняній кадровій політиці одночасно й інтересів громадян, що полягають в охороні та належному дотриманні їх фундаментальних прав і свобод та інтересів держави, які, в свою чергу, полягають у стабільному та ефективному функціонуванні усього державно-владного механізму країни. Звичайно, що вищенаведені твердження повинні знайти своє місце не лише у теоретичних поглядах науковців, але й у нормах вітчизняного законодавства, зокрема, тих, що покликані здійснювати адміністративно-правове регулювання правовідносин у сфері діяльності внутрішньо-системних відділів кадрового забезпечення Національної поліції.

Необхідно зазначити, що співробітники Національної поліції, а особливо її кадрових відділів, під час здійснення своєї основної діяльності керуються, як правило, лише нормами, які вказані у Законі України «Про Національну поліцію» [1], також тими нормативно-правовими актами, що визначають адміністративно-правові засади організації й діяльності Національної поліції України як одного з органів виконавчої влади. Під час розгляду проблематики тих питань, що стосуються ефективності кадрового забезпечення вітчизняної поліції, слід наголосити на досі відсутній єдиній стратегії кадрової політики поліції, яку все ще не вироблено, тому українські поліціанти змушені користуватися принципами кадрової політики, розробленої для усього МВС України. Серед інших дже-

рел, у яких містяться норми, що регулюють діяльність відділів поліції з питань кадрового забезпечення, можна назвати Кодекс законів про працю України [2].

На жаль, наразі однією з причин відсутності цілком сформованих норм та стандартів здійснення кадрового забезпечення правоохоронної системи є відсутність серед правників єдиного сформованого погляду на бачення змісту та сутності адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення структурних підрозділів Національної поліції, адже без наявності чіткої схеми наступних дій у цій сфері майбутні позитивні результати і звершення залишатимуться, як правило, нездійсненими [3].

Задля того, щоб знайти та належним чином сформулювати відповідь на питання, що підіймаються у цій статті, доцільно буде для початку спробувати дати визначення таким поняттям як «правове регулювання» та «адміністративно-правове регулювання», підкреслити їх спільні та відмінні риси, а також розкрити їх зміст та сутність. У загальнонауковому розумінні правове регулювання вважається засобом впливу органів державної влади на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах особи, суспільства і самої держави.

Більшість правознавців схильні тлумачити це поняття як процес упорядкування і законодавчого закріплення, а також розвитку і охорони державою суспільних відносин, за допомогою наявних в неї владних механізмів та інструментів. Слушно зазначається, що однією з найголовніших причин такої важливості процесу здійснення регулювання та упорядкування суспільних відносин є прагнення державної влади якомога повніше відповідати вимогам і запитам громадськості, зокрема, і у сфері забезпечення певних соціальних прав, свобод та інтересів громадян. Вищезгадані процеси зазвичай потребують так званого «юридичного гарантування», яке на практиці здійснюється за допомогою норм права, які, в свою чергу, є ключовим засобом здійснення правового регулювання [4].

При аналізі наведених вище тез та тверджень стає можливим визначити адміністра-

тивно-правове регулювання кадрового забезпечення структурних підрозділів, що перебувають у складі Національної поліції України, як процесу юридичного оформлення, законодавчого закріплення та упорядкування адміністративно-правових відносин, що виникають між державою, підрозділами Національної поліції та іншими суб'єктами цих відносин, за допомогою певних норм права та маючи на меті досягнення високого рівня якості організації та повсякденного функціонування як кадрових відділів, так і усієї правоохоронної системи загалом.

Кінцевим завданням адміністративно-правового регулювання, а також законодавчого забезпечення діяльності кадрових апаратів вітчизняної поліції є вибудовування дієздатного механізму роботи з персоналом у структурі Національної поліції шляхом комплектування підрозділів добре підготовленими, висококваліфікованими та освіченими кадрами. Адже завдяки численним науковим дослідженням вчених, разом з аналізом практичних заходів розвинених країн у цій сфері, було доведено, що лише подібний варіант формування кадрових відділів зможе стати міцним фундаментом для виконання працівниками поліції своїх фахових функцій.

А як відомо, до головних функцій та завдань підрозділів Національної поліції належить діяльність з приводу належного додержання й охорони прав, свобод та законних інтересів громадян, забезпечення й захист політичних, соціальних та економічних інтересів держави, повсякденне підтримання громадської безпеки на високому професійному рівні шляхом постійного проведення різноманітних заходів з профілактики та попередження вчинення злочинів і правопорушень. Усі вказані дії та заходи вчиняються, зокрема, і у межах адміністративного права, а правила, що регулюють таку діяльність, знаходять своє місце серед норм чинного законодавства.

Варто наголосити на тому, що діяльність кадрових відділів Національної поліції України у сфері набору та комплектації нині функціонуючих навчальних та практичних підроз-

ділів надійними та кваліфікованими фахівцями, звичайно, як і будь-яка інша діяльність, має певні принципи, на яких вона ґрунтується. До подібних принципів належать, зокрема, і закономірності чи ідеї, основна роль яких полягає у формуванні державної політики у сфері кадрового забезпечення. При цьому треба додати, що в нашій країні, як і в будь-якій іншій, такі ідеї обумовлюються перш за все рівнем культурного, соціального та науково-технічного розвитку конкретного державного суспільства. Не менш важливими також вважаються актуальна політична ситуація в державі та рівень економічної стійкості й добробуту громадян [5].

Правознавцями виділяється перелік найголовніших принципів кадрового забезпечення. Цей перелік фахівці поділяють на дві групи, а саме загальні та спеціальні принципи. До першої групи принципів вони включають ті, обов'язковість яких вважається беззаперечною, без належного додержання яких ефективна та прозора діяльність будь-якої організації, зокрема, і Національної поліції, була б неможливою.

Отже, принципами першої групи є дотримання верховенства права, законності, гласності, а також надзвичайно важливої для демократичних країн політичної нейтральності. Відповідно, до принципів другої групи прийнято включати такі, на яких базуються усі старання і прагнення суб'єктів право-відносин щодо покращення ефективності та результативності своєї спільної праці. Тобто це загальноприйняті у суспільстві принципи партнерства, професіоналізму, інноваційності та науковості підходів до кадрового забезпечення, а також ретельності відбору фахівців та спеціалістів з кадрового забезпечення.

Висновки. У підсумку доцільно буде підкреслити, що наразі адміністративно-правову базу Національної поліції України не можна вважати цілком сформованою, адже існуючі закони та підзаконні нормативно-правові акти не в змозі регулювати усі аспекти діяльності з кадрового забезпечення Національної поліції. Походячи з цього, слід констатувати, що за відсутності спеціально

спрямованих джерел адміністративного права, якими могли б керуватися підрозділи, що здійснюють кадрове забезпечення, вони досі вимушені шукати регламентацію своєї діяльності у нормативно-правових актах, що є загальними для усього Міністерства внутрішніх справ.

Наприкінці бажано наголосити на тому, що швидке та якісне вирішення усіх тих проблем, що наразі перешкоджають повноцінному розвитку кадрової політики у системі Національної поліції України, є нагальною та невідкладним завданням. Тому керівництвом держави, а також поліції зокрема, повинні бути правильно розставлені пріоритети, адже від цього залежить ефективність усієї правоохоронної системи України.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст.379.
2. Кодекс законів про працю України від 17.12.1971 № 2728-VIII. 1971. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 50. Ст. 375.
3. Офіційний сайт Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1748639> (дата звернення 18.09.2019).
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник: пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення 18.09.2019).